

Милан Манић

САМОИЗОПШТЕЊЕ

Запослио сам се у градској хигијени у нади да ће ме брујање мотора на камиону за одвожење и сабијање смећа умирити. Макар привремено док не изведем наумљено. Снажна турбина покреће челично гротло уз шкрипу железа о железо. Блендер ковитла ваздух намочен испарењима сумпора и устајалог ђубрива. Смањујем зазор хромираних зупчаника како бих умножио жвакање трулежи. Уситњена нечистоћа до величине струготине се касније држе спали. Животињски отпад, заражене твари, буђ, смрад, распадање органских материја... Огањ никоме не прашта.

Дробилица темељно гњечи сву поган пропуштајући је кроз гротескни зев металних очњака. Најпре страдају укоричени лажни докторати, кожног повеза и позлате, да нас не би срамили. Потом политичка гласила јер се нису испуниле дате речи. Подерани постери са нацереним председничким кандидатима због фотомонтираног осмеха какав немају ни најплаћенији модели опонашајући изванредан чулни ужитак какав ћемо осетити уколико купимо рекламирани производ. А превасходно због најављеног благостања за време своје власти и зарад проповеди која не пружа утеху ни најоптимистичнијем бирачу. А обећани мед и млеко окусише малобројни. За већину шипак. Изе'м ти такву демократију – владавину полугладног народа жељног правде!

Чини ми се да се народ ужелео проницљивих речи Жана Жака Русоа, једног од главних инспиратора француске револуције и заговарача свете идеје људске слободе, правде и братства. Све невоље друштвеног уређења, вели Русо, иду од неједнакости. Он је увидео у савременој култури негацију природе и залагао се за повратак природном стању. Наиме, просветитељ је уочио да је све започео први човек који је оградио земљиште и повикао: „Ово је моје! наишавши на простодушне људе који су му поверовали. А да би поштедео велике беде и страхоте људски род онај који би почупао коље и затрпао јарак, довикујући ближњима:

Не верујте варалици!“

Гвоздена уста ломе и поповска кандила којима су освештане популарне ТВ емисије и опсцени студији за снимање скандалозног програма. Кидишу на ситоштампане мајице са опскурним ликовима. Прождиру читаве тираже грозоморних насловних страна. Хард дискове са видео снимцима умишљених медијских дива закералица. Оних који су непризнато звање завредили јавном бруком, посебно истицањем голотиње и ласцивним иступима.

Од умног сагледавања процеса претварања [душевне] нечисти у прах и пепео, пажњу ми начас скрену Платонова књига Држава, пробуржана на 24 места, како набијеним закивцима до самих корица страши липово дрво попут прихефтаних умрлице. Очито, дело неког незадовољника стањем у држави. Све чешће помишљам да се све више удаљавамо од Идеалне државе о којој је писао Платон у чувеним дијалозима. Највећи мислилац је уочио да приватна својина квари човека, те је стога управљачком сталезу и војницима државе забранио поседовање имовине. Ех, што се то већ једном не изгласа на реферндуму да они који нас воде и чувају не могу имати плату нити рачун у банци?! Кладим се да би двотрећинска већина очас посла усвојила такав устав само да није халапљиве и поткупљиве владајуће мањине! Уистину, политичари би требало да имају врлину која почива на знању, а чувари закона и народа врлину храбрости како би у свом послу били неустрашиви. Филозофи би владали поштујући општи интерес заједнице. Непојмљиво ми је то да се и после две и по хиљаде година од промишљања Државе људи не могу ујединити око идеје добра и праведности.

И одиста, број богатих се стално увећава у свету као и раслојавање према имовном стању, друштвеној моћи и угледу. Тешко је поверовати у то да се у неким друштвима још увек вуку расни корени неједнакости и да у двадесет првом веку и даље неумољиво (и у већем обиму) једна класа присваја резултате рада друге класе. Презирем такву Елиту, било да свој положај схвата Богом даним, било да поткрепу за своје

постојање проналази у функционалној нужности. Пропашићете ако сметнете с ума да плодови припадају сваком и да земља није ничија – утешити ме не можеш, драги мој Русо.

Зупци компресора се хладнокрвно заривају у свој плен, у озакоњене обмањиваче јавности. Кидају кесе детерџента који боље опере запрљани веш од управо купљеног. Картонске кутије лекова чије очекивано лековито дејство није доказано. Стаклене боце, лепо дизајниране ради успешније продаје шећерне водиче. Лименке мелема за раст непостојеће косе. Затим ланс-свице слетеле на избуљен зуб на туби пасте за одржавање оралне хигијене због непостојећег одсјаја.

Раде, скинувши прљаве рукавице, дохвати картонско паковање пасте, одстричи вишак око пуних усана и порцеланских зуба, па прислони накежена увећана уста са бисерима на своја, као кад дете ставља маску на лице – Изгледам исто као ова на ТВ-у, завитлава се Раде. Насмејасмо се обојица неговој враголији.

Иначе, добро је познат по томе што је за двадесет година рада сакупио много бачених књига од којих је направио јавну библиотеку. Чланарина се не наплаћује. Прва књига коју је нашао у канти за смеће била је Злочин и казна, роман чувеног руског писца. – Баба бубашваба зеленашењем израбљује сиромашне који распродају и најдраже успомене и породични накит не би ли прехранили вољене, препричава ми пријатељ Раде шта пише у књизи – Главни јунак сматра да је његово морално право да узме правду у своје руке. Прочитао сам је седам пута! Мислим да хероја књиге није одала грозница, праћена бунцањем, у којој је запао од исцрпљености већ од чежње за искупљењем. Још увек нисам сигуран да ли је студент права Родион Романовић Раскољников починио злочин или спасио невинне дужничког ропства?!

– Делимично си у праву. А садашње зеленаштво ми изгледа горе од некадашњег јер је оверено код јавних бележника, а уз то је и тешко доказиво на суду.

Сабијамо све што невољно чулима арчимо у спалионицу. Нови „сони“ лед телевизор са удубљеним застором, чија конкавност ствара веродостојну слику пред очима и нуди невиђен осећај стварности за две и по просечне плате. Недостижне зараде богатих друштава, развијених земаља колонијалне прошлости и лицемерне политике. И најновији Ајфон, који нема-

мо, што живот претвара у задовољство. У чаробну играчку за одрасле, геџет компас и водич кроз џунглу информација. Тенденциону мачета-платформу која крчи пут, како до стварних, тако и до измишљених потреба корисника. Дечачки хиперактивну мултимедију брзоискачућих прозора која ствара привид важности. Лажни осећај величине изникао из процеса установљавања [виртуелног] идентитета и доживљаја припадања интернет заједници где вребају уход-профил и шпијун-претраживач, прикупљачи наших нескривених хтења и навика, али и интимних жеља, ради продаје рекламног простора и државне безбедности. У новинарницу пикантних наслова и недоречних подналова које само паћеницима измамљују клик.

Страница са кроки цртежом витког витеза залепљена жваком за поклопац контејнера па умрљана голубљим изметом извуче Радету речи из уста – Ха, друга књига коју сам прочитао, обрадова се као мало дете. Скинувши нечију пакост, бунт или провокацију, продужи – Страница ишчупана из Дон Кихота великог Сервантеса са шаљивом илустрацијом истовремено одважног и смотаног витеза како јуриша на ветрењаче док га његов штитоноша узалуд покушава одвратити. Њу ми је препричавао пуно пута. Никада истим речима. – Прочитао сам је 12 пута! А опет не могу рећи да разумем нарав Дон Кихота мада ми је јако драга. Он је и предиван и духовит лик, веома маштовит, забављач своје врсте, луцкаст, умишља ствари којих нем...

– Какав је Санчо Панса, Раде? Прекидох га усред реченице.

– Он је трезвен, препун здраворазумских мудрости и начела. Доскочица и народних изрека. Такав сам био и ја док нисам читао, замисли се мој добри друг. Да ли од неверице да читање има какву волшебну моћ да мења ћуд? Да ли од чуда да је у виду ове странице можда послата нека скривена порука? Да ли због тога што је илустрација верно описала причу? То никада нећу сазнати. Мада ме је Радетова прозорљивост, морам признати, пријатно изненадила.

У склепану пећ мувамо и шарену штампу, старе артије високе контаминације и резолуције. Увеличаних скоројевић-мана. Плаже зноја под пазухом члана главног одбора партије и црног испод ноктију рокера. Певаљкиних окрњених зуба и испалих стомака во-

дитеља и зафрканата. Папирну жутицу, нажалост, не прикупљамо на заборављеној радној акцији, какве смо имали у школи некад давно.

Угуравамо и употребљену силикон гузицу избачену поред контејнера намењеног за одлагање искоришћене пластике. Ту проналазимо и расходоване сиса уметке, бескућници их грабе за запушавање рупа на картон кућама, и дујне груди, одбачене након што је власницу умало унаказио гнојави желатин-исцурак загадивши осетљиво ткиво млечне жлезде.

Аздисали младићи синоћ дупетима преврнули контејнер те пси луталице лижу просуту коштану срж. Колега растерује псе метлом заденутом између два рудокохвата на камиону. “Дај ми начас метлу, Раде”, обраћам се другу чистачу. Узимам грубу метлу од увезаног прућа и хитрим потезима, да не задржавам саобраћај, померам псећу храну у страну да на миру једу.

Мећемо којекакво ђубре. Туђе и наше. Људски отпад к’о суперлепак служи. Злоба и похлепа најјаче притиска и повезује, као код саучесничког злодела. Проливена крв је најбољи малтер убица. Невина крв саучесницима најбоље чува леђа – јер ако га одам, одаће и он мене! Завет ћутања. Тајна до гроба. Ко зна чега све нема на отпаду а полиција није свесна?

Космичко одело смо направили спојивши залепљену непромочиву кацигу на закрпљен ронилачки скафандр. Свемирски брод од очуване олупине, заборављене на тамишкој обали. Импровизовани летећи

шатл-чунак затежемо пертлама са фирмиране обуће. Скупе робне марке прошивене концем навлаженим дечјим сузицама. Похабане копачке обешене о клин прикуцан за смрдљиви контејнер, којима су вредне руке навиле крампоне у једној далекој азијској земљи разореној ратном песницом, да ни случајно не проклизају преплаћени фудбалери гнечећ свежје бусење.

Од избачених књига сам употпунио библиотеку за предстојеће године самовања у свемирској келији. Радету сам оставио свој мобилни телефон да снима лансирање. Узалуд ме одвраћао – Та где си пош’о, кад не знаш шта је горе?! Поздрависмо се као стари пријатељи. Видим да му је искрено жао што напуштам мајку земљу. Не разуме моје разлоге. „Много су је затровали, Раде... Збогом!” – Вратићеш се ти, знам ја то.

Згуснуто смеће пребогато депонијским гасом чини масу запаљивом. Везујем се за столицу од мерцедеса учвршћеној за метални контејнер. Затварам врата пре паљења експлозивне смеше. Лавалове млазнике смо начинили од истрошених буради за нафту. Палим кратак фитиљ умочен у биогориво. Канцерогени зејтин у који је некад била уроњена никад опрана фритеза где се справљала брза храна. Грми к’о у подземном свету. Сила убрзања ме заптива за излизано кожно седиште. Пакленом летелицом, саграђеном од одбачених ствари, утекох из самог пакла.